

УДК 336.02

Бенько Микола Миколайович

*доктор економічних наук,
професор кафедри обліку та оподаткування
Державний торговельно-економічний університет*

Бенько Николай Николаевич

*доктор экономических наук,
профессор кафедры учета и налогообложения
Государственный торгово-экономический университет*

Benko Mykola

*Doctor of Economics, Professor
State University of Trade and Economics
ORCID: 0000-0003-3960-1041*

Кузьменко Олена Петрівна

*старший викладач кафедри обліку та оподаткування
Державний торговельно-економічний університет*

Кузьменко Елена Петровна

*старший преподаватель кафедры учета и налогообложения
Государственный торгово-экономический университет*

Kuzmenko Olena

*Senior Teacher
State University of Trade and Economics
ORCID: 0000-0002-2417-924X*

Скрипник Світлана Валентинівна

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування
Херсонський державний аграрно-економічний університет*

Скрипник Светлана Валентиновна

*доктор экономических наук, доцент,
профессор кафедры учета и налогообложения
Херсонский государственный аграрно-экономический университет*

Skrypnyk Svitlana

*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kherson State Agrarian and Economic University*

ORCID: 0000-0003-3004-6117

**ВИЯВЛЕННЯ ПЕРЕДУМОВ КОМПЛЕКСНОГО ЗАСТОСУВАННЯ
РЕЄСТРАТОРІВ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ ЯК ЗАСОБУ
ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
ВЫЯВЛЕНИЕ ПРЕДПОСЫЛОК К КОМПЛЕКСНОМУ
ПРИМЕНЕНИЮ РЕГИСТРАТОРОВ РАСЧЕТНЫХ ОПЕРАЦИЙ
КАК СРЕДСТВА УЧЕТА, КОНТРОЛЯ И НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ
IDENTIFICATION OF PREREQUISITES FOR COMPLEX
APPLICATION OF REGISTRATORS OF SETTLEMENT
OPERATIONS AS A MEANS OF ACCOUNTING, CONTROL AND
TAXATION**

***Анотація.** У статті встановлено порядок законодавчого закріплення обов'язковості проведення готівкових операцій через реєстратор розрахункових операцій. Наведено аргументи противників обов'язкової фіскалізації в Україні (неможливість досягнення позитивного ефекту від тотальної реєстрації розрахункових операцій, підтверджене висловами аналітиків та економістів, збільшення вартості ведення бізнесу, утворення додаткових корупційних ризиків, нівелювання позитивного ефекту від використання спрощеної системи оподаткування). Досліджено послаблення щодо фіскалізації, які були*

прийняті для підприємців на 2020-2021 роки. Проаналізовано статистичні дані, щодо реєстрації касових апаратів у 2022 році. Визначено категорії та напрямки діяльності підприємців, які не підпадають під фіскалізацію (підприємці- платники єдиного податку на першій групі, реалізація товарів власного виробництва, підприємці, які проживають у сільській місцевості, тощо).

Досліджено етимологію понять автономний та програмний реєстратори розрахункових операцій. Проведено їх порівняльну характеристику. Визначено порядок реєстрації автономних та програмних касових апаратів. Встановлено, які недоліки автономного касового апарату та яким чином їх можна усунути. Досліджено проблеми, з якими стикаються підприємці під час використання реєстраторів розрахункових операцій: можливість досягнення та перевищення ліміту, обов'язкова наявність первинних документів, визначення адреси реєстрації касового апарату, перебої в роботі фіскального серверу. Встановлено позитивні наслідки проведення фіскалізації. Визначено ступінь відповідальності за порушення законодавства щодо реєстрації розрахункових операцій. Вивчено можливість послаблення відповідальності шляхом прийняття нового законопроекту, який на момент дослідження перебуває на розгляді у Верховній Раді України після внесення запропонованих доопрацювань.

Ключові слова: *реєстратор розрахункових операцій, фіскальний сервер, фізична особа-підприємець, фіскалізація, програмний реєстратор, касовий апарат.*

Анотація. *В статье определена роль малого и среднего бизнеса в успешном развитии экономики. Установлен порядок законодательного закрепления обязательности проведения наличных сделок через регистратор расчетных сделок. Приведены аргументы противников*

обязательной фискализации в Украине (невозможность достижения положительного эффекта от тотальной регистрации расчетных операций, подтвержденное выражениями аналитиков и экономистов, увеличение стоимости ведения бизнеса, образование дополнительных коррупционных рисков, нивелирование положительного эффекта от использования упрощенной системы налогообложения). Исследованы послабления по фискализации, которые были приняты для предпринимателей на 2020-2021 годы. Проанализированы статистические данные по регистрации кассовых аппаратов в 2022 году. Определены категории и направления деятельности предпринимателей, не подпадающих под фискализацию (предприниматели-плательщики единого налога на первой группе, реализация товаров собственного производства, предприниматели, проживающие в сельской местности и т.п.).

Исследована этимология понятий автономный и программный регистраторы расчетных операций. Проведена их сравнительная характеристика. Определен порядок регистрации автономных и программных кассовых аппаратов. Установлены недостатки автономного кассового аппарата и предоставлены предложения, как их можно устранить. Исследованы проблемы, с которыми сталкиваются предприниматели при использовании регистраторов расчетных операций: возможность достижения и превышения лимита, обязательность наличия первичных документов, определение адреса регистрации кассового аппарата, перебои в работе фискального сервера. Установлены положительные последствия проведения фискализации. Определена степень ответственности за нарушение законодательства по регистрации расчетных операций. Изучена возможность ослабления ответственности путем принятия нового законопроекта, который на

момент исследования находится на рассмотрении в Верховной Раде Украины, после внесения разработчиками предложенных доработок.

Ключевые слова: *регистратор расчетных операций, фискальный сервер, физическое лицо-предприниматель, фискализация, программный регистратор, кассовый аппарат.*

Summary. *The article identifies the role of small and medium-sized businesses in the successful development of the country's economy. The procedure for legislative consolidation of the obligation to conduct cash transactions through the registrar of settlement transactions has been established. Arguments of opponents of mandatory fiscalization in Ukraine are presented (impossibility of achieving a positive effect from total registration of settlement operations, confirmed by analysts and economists, increasing the cost of doing business, creating additional corruption risks, leveling the positive effect of simplified taxation). The relaxations on fiscalization adopted for entrepreneurs for 2020-2021 have been studied. Statistical data on cash register registration in 2022 are analyzed. Identified categories and activities of entrepreneurs who do not fall under fiscalization (entrepreneurs-payers of the single tax in the first group, the sale of goods of their own production, entrepreneurs living in rural areas, etc.).*

The etymology of the concepts of autonomous and software registrars of settlement operations is studied. Their comparative characteristics are carried out. The order of registration of autonomous and software cash registers is determined. It is established what are the shortcomings of the autonomous cash register and how they can be eliminated. The problems faced by entrepreneurs when using registrars of settlement operations are studied: the possibility of reaching and exceeding the limit, the mandatory availability of primary documents, determining the registration address of the cash register, interruptions in the fiscal server. The positive consequences of fiscalization have

been established. The degree of responsibility for violation of the legislation on registration of settlement operations is determined. The possibility of reducing the responsibility by adopting a new bill, which at the time of the study is under consideration in the Verkhovna Rada of Ukraine after the introduction of the proposed amendments.

Key words: *registrar of settlement operations, fiscal server, natural person-entrepreneur, fiscalization, software registrar, cash register*

Постановка проблеми. Роль малого та середнього бізнесу для розвитку економіки країни за умов поширення ринкових відносин є особливо важливою. Адже малі та середні підприємства сприяють розвитку регіональної економіки, забезпечують її економічне зростання, притік інновацій у спільноти, в яких заснований бізнес. До роботи в малих підприємствах, як правило, залучаються талановиті працівники, які винаходять нові продукти, або впроваджують нові рішення для існуючих ідей. Великі підприємства також часто отримують вигоду від малого бізнесу, в межах одного регіону, оскільки багато великих корпорацій залежить від малого та середнього бізнесу в частині виконання різних бізнес-функцій. Закономірно, що, у розвинутих країнах, на частку малого бізнесу припадає 60-70% ВВП.

Відтак, економічна цінність суб'єктів малого підприємництва втілюється й у формуванні системи ефективного їх оподаткування, як джерела стабільного розвитку економіки країни загалом.

З моменту прийняття Незалежності, в Україні правила оподаткування малого та середнього бізнесу змінювались здавалося б нескінченну кількість разів. Змінювались підходи до оподаткування доходів підприємців, порядок їх відображення, ставки оподаткування, порядок сплати ними єдиного соціального внеску, тощо. Це все виконувалось для досягнення єдиної мети – забезпечення стабільного їх

розвитку і, як наслідок, формування постійного джерела доходів бюджетів всіх рівнів. Одним із останніх нововведень є законодавче затвердження обов'язкового проведення всіх готівкових операцій через реєстратори розрахункових операцій (РРО). Практика використання РРО до моменту прийняття закону про обов'язкове його застосування була не дуже поширеною, а отже викликає багато запитань та непорозумінь у суб'єктів підприємництва. Більше того, аналіз законодавчої бази та законопроектів, які зараз перебувають на розгляді у Верховній Раді України, проковує виникнення ще більшої кількості питань. Як правильно зареєструвати, РРО, як обліковувати в них операції, формувати звіти та контролювати операції – все це формує собою блок невизначених проблем, які зумовлюють актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Враховуючи поширеність питання порядку та особливостей застосування РРО у діяльності підприємців, за останні два роки багато економістів, податківців та аналітиків зосереджували свою увагу на проведенні досліджень у даному напрямку. Зокрема, вагомий вклад у визначенні впливу тотальної фіскалізації на малий бізнес здійснили Тимошенко О. та Карачковська П. [11]; Гетьман О. висвітлював підстави вважати запровадження РРО не детінізацією економіки, а геноцидом вітчизняного бізнесу [1]. В свою чергу, Лучковська С., Присяжнюк М. вивчали окремі особливості правового регулювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання в частині використання РРО в Україні [3]. Сисюк С та Білоус М. присвятили свою роботу дослідженню економічної сутності розрахункових операцій в системі обліку, аналізу та контролю [10], а Фатенок-Ткачук А. та Пех Ю. розкривали особливості використання РРО у системі фінансового обліку [12]. Проте, незважаючи на високий інтерес спільноти науковців до обраної тематики дослідження, динамічність процесів, пов'язаних із

обліком та контролем РРО формують необхідність додаткових розвідок у зазначеному напрямку.

Постановка завдання. Метою проведення даного наукового дослідження виступає вивчення порядку проведення операцій суб'єктами господарювання через РРО, а також особливостей, які пов'язані з їх обліком та контролем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Переломним моментом, який визначив подальший порядок ведення діяльності суб'єктами малого підприємництва (фізичними особами-підприємцями), був 2019 рік, коли було прийнято Закон України (ЗУ) «Про внесення змін до Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» та інших Законів України щодо детінізації розрахунків у сфері торгівлі та послуг [6]. Цим законом запроваджено обов'язковий порядок використання РРО, для всіх підприємців, які займаються операціями із використанням готівкових коштів. Прийняття даного закону викликало шквал критики та невдоволення у суспільстві, а особливо серед суб'єктів малого підприємництва. Основними аргументами проти обов'язкового використання РРО були наступні твердження:

1. Вказані дії не забезпечать позитивний фіскальний ефект. Підтвердженням цього є і дослідження Гетьмана О., який у своїй статті щодо наслідків фіскалізації для економіки зазначає, що тотальна фіскалізація не поширена в світі. Висновки дослідників МВФ також дають змогу підтвердити цей факт: фіскалізація, зазначають вони, не є «срібною кулею», це ліки з недоведеною ефективністю [1]. У більшості розвинутих країн фіскалізація застосовується по принципу, що вона не потрібна малому бізнесу, у випадку, коли є законодавчо визначені обмеження для досягнення розміру ліміту спрощеної системи.

2. Збільшиться вартість ведення бізнесу, що негативно вплине на економіку країни.

3. Можливість формування додаткових корупційних ризиків у нових умовах.

4. Повне нівелювання позитивного ефекту від використання спрощеної системи оподаткування, тощо.

За результатами активних протестів противників фіскалізації, у 2020 році був прийнятий Закон України № 533-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню корона вірусної хвороби (COVID-19)[8]. Згідно даного закону, відбулось перенесення терміну запровадження обов'язкового РРО для підприємців, які займаються ризиковими видами діяльності з 01.10.2020 на 01.01.2021. При цьому, встановлено, що до ризикових видів діяльності відносять торгівлю технічно складними побутовими товарами, які підпадають під гарантійний ремонт, торгівлю лікарськими засобами та товарами медичного спрямування, діяльність, пов'язану із продажем ювелірних виробів та виробів з дорогоцінних металів, які призначені для використання в побуті, реалізацію дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння, а також надання послуг у медичній сфері на платній основі.

Окрім того, згідно прийнятого наприкінці 2020 року Закону України «Про внесення змін до податкового кодексу України та інших законів України щодо лібералізації застосування реєстраторів розрахункових операцій платниками єдиного податку та скасування механізму компенсації покупцям (споживачам) за скаргами щодо порушення встановленого порядку проведення розрахункових операцій частини суми застосованих штрафних санкцій» термін обов'язкового використання РРО

фізичними особами-підприємцями 2-4 груп був також перенесений на січень 2022 року [7].

Зараз, ми маємо змогу відстежити, що фіскалізація відбувається повним ходом, так як і було заплановано вищезазначеним законом. Так, згідно дослідження, проведеного експертами порталу Бізнес-Схід більшість ФОП на єдиному податку вже встановили автономний або програмний РРО. На кінець січня 2022 року зафіксовано більше 300 тисяч встановлених касових апаратів. Голова податкового комітету Верховної Ради Гетьманцев Д. зазначив, що щотижня ця цифра збільшується на 50 тисяч [2].

Такі рішучі кроки по фіскалізації діяльності ФОП націлені на усунення тіншових схем по ухилянню від сплати податків, шляхом штучного подрібнення господарюючих суб'єктів через передачу частини операцій псевдо-ФОП. Умовно щорічні збитки бюджету від використання таких схем складають від 10 до 12 млрд. грн [12].

Варто зазначити, що вказані нововведення не стосуються ФОП 1 групи, які повністю звільнені від використання РРО. Окрім того, постановою Кабінету Міністрів України №1359 від 23 грудня 2021 року [9] визначено, що не застосовують РРО ті підприємці, які реалізують товари власного виробництва, провадять діяльність у сільській місцевості або надають послуги, оплата за які проходить по банківських системах дистанційного обслуговування, тощо.

Тотальна фіскалізація всіх готівкових операцій в Україні відбувається шляхом використання програмних або автономних РРО. Для всебічного відображення тематики дослідження, визначимо трактування даних понять згідно із законом [6].

Отже, РРО – це технічний пристрій або програмний комплекс, який містить в собі фіскальні функції і використовується для реєстрації операцій продажу товарів та надання послуг, операцій з валютними

цінностями та готівковими коштами. З іншого боку, програмний РРО – це програмний, апаратний чи технічний комплекс, реалізований у вигляді технологічного або програмного рішення, фіскальні функції якого виконуються через сервер органу контролю. Сфера застосування ПРРО аналогічна із сферою використання РРО. Відмінною рисою між ними є те, що у першому випадку немає прив'язки до конкретного пристрою, так як всі операції виконуються через сервер, так як і немає необхідності у ручному формуванні звітів. Звіти в програмному РРО автоматично відправляються в податкову службу після закриття зміни.

Проаналізуємо особливості обліку операцій у РРО та ПРРО провівши їх порівняльну характеристику (Табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика програмного та автономного РРО

Критерій	РРО	ПРРО
Фіскалізація чеку	Всередині пристрою через вбудований модуль	Кожен чек окремо на сервері ДПС
Час обслуговування	Низький	Дуже низький час та висока мобільність
Сервісне обслуговування	Через укладення договору з Центром технічного обслуговування. Сервіс оплачується помісячно.	Не потрібно
Автономність роботи та залежність від мережі Інтернет	Може працювати протягом 3 діб без доступу до Інтернет-мереж	Може працювати безперервно протягом 1,5 доби (але не більше 168 год./міс), при умові що номери фіскальних чеків попередньо резервовані
Друк чеку	В паперовому вигляді	В паперовому вигляді або в електронному, відправивши його на пошту покупця
Стабільність і здатність до ремонту	Гарантований термін використання – 7 років . Законодавчо закріплена вимога наявності договору на технічне обслуговування	Висока стабільність та оперативність реагування на технічні збої. Всі дані легко переносяться на інші програмні пристрої. Договір на технічне обслуговування не потрібен.

Адаптованість до законодавчих норм	Не велика	Велика
Термін першої реєстрації	До 5 днів.	Протягом 1 дня.
Кваліфікований електронний підпис	Не потрібен. Шифрування та захист чеків відбуваються через програмне забезпечення, вбудоване в пристрій.	Чеки та звіти підписуються кваліфікований електронним підписом
Адміністрування	Ускладнене	Просте
Вартість	Від 260 грн. /міс	Безкоштовно або від 80 грн./міс

Джерело: розроблено автором на основі [4]

Вибір між програмним та апаратним РРО, як правило, залежить від умов діяльності суб'єкта і його можливості чи неможливості забезпечення використання у роботі додаткових технічних засобів (комп'ютерів, телефонів, планшетів).

Як свідчать дані таблиці 1, термін реєстрації РРО складає до 5 днів. Цей термін враховує купівлю РРО, укладення договору з центром технічного обслуговування, а також реєстрацію РРО у податковій шляхом подання форми 1-РРО. У випадку із ПРРО достатньо лише завантажити програмне забезпечення на пристрій та подати будь-яким зручним способом заяву за формою 1-РРО. Якщо немає проблем із документами, протягом 1 дня буде присвоєно фіскальний номер для ПРРО та фіскальні номери для чеків.

Під час вибору між програмним та автономним РРО важливо враховувати той факт, що стаціонарний реєстратор викликає у користувача ряд незручностей, а саме: необхідність придбання касового апарату, його введення в експлуатацію та помісячне обслуговування, що вимагає додаткових витрат коштів. Окрім того, якщо у підприємця не один бізнес ця сума примножується на кожного наступного суб'єкта господарювання і взагалі стає космічною. Відкидаючи фінансову сторону проблеми, залишається проблема необхідності витрачання великої кількості часу на внесення необхідних даних у пам'ять РРО. У випадку використання

програмного РРО всі описані проблеми зникають. Більше того, існує безкоштовна версія від Державної податкової служби. Найбільше це ПРРО підходить для суб'єктів господарської діяльності з невеликим оборотом. Зараз воно працює з незначними перебоями, проте податкова працює над його вдосконаленням.

Поширення ступеня використання РРО/ПРРО у діяльності суб'єктів господарювання дозволяє виділити ряд проблем, з якими вони можуть стикнутися в процесі роботи з реєстраторами. Зокрема:

1. Можливість досягнення та перевищення ліміту доходів для певної групи на спрощеній системі оподаткування, і, як наслідок, перехід на загальну систему оподаткування. Тобто виникає необхідність прораховувати та планувати прибуток, а це вимагає додаткових витрат часу, а інколи й коштів, для залучення професійних спеціалістів.

2. Використання РРО/ПРРО ставить перед підприємцями вимогу наявності первинних документів, які підтверджують факт придбання реалізованого товару. Це втілюється у значні проблеми для ФОП, так як в Україні до моменту реєстрації нововведення для підприємців ведення первинної документації було не обов'язковим.

3. Під час встановлення РРО обов'язковою умовою є зазначення адреси його розміщення. При цьому одне РРО реєструється за 1 адресою. Не можна використовувати один реєстратор для декількох торговельних точок. Це дає податковим органам повну інформацію про дислокацію бізнесу і може втілюватись у позапланові перевірки.

4. Фіскальний сервер податкової досі працює в режимі налагодження. У разі виникнення збоїв в його роботі, зникає можливість працювати з ним, аж до повного усунення проблеми. Таким чином, у розпорядженні суб'єкта господарювання залишатиметься 36 годин роботи без доступу до сервера. Враховуючи швидкість, з якою працюють вітчизняні державні органи – цього часу інколи може бути не достатньо.

До позитивних сторін обов'язкового запровадження РРО можна віднести той факт, що при наявності підтвердження покупки і продавець, і покупець знаходяться у рівних правових умовах. Адже фіскальний чек, виданий за результатами покупки виступає чи не єдиною законною підставою для гарантійного ремонту товару або повернення коштів за неякісну продукцію.

Для продавців використання РРО дозволяє унормувати ведення обліку товарів, створює можливість формування звітів за будь-який період, дозволяє оперативно дізнатися ціну на товар шляхом сканування штрих коду, дає можливість зафіксувати дані про реалізацію та форму, в якій вона була проведена. Окрім того, використання РРО/ПРРО дозволяє оперативно підраховувати суми податків, знижок та цін на товари та послуги для привілейованих клієнтів.

За здійснення діяльності без використання реєстратора розрахункових операцій з 1 січня цього року в Україні передбачена відповідальність у вигляді накладення штрафу у розмірі 100% суми першої операції та 150 % суми кожної наступної операції. Проте, у Верховній Раді України зареєстровано законопроект №6561-3 від 01.02.2022 року, який стосується тимчасового зменшення штрафів за невикористання РРО [5]. Варто зазначити, що з початку 2022 року це вже п'ята спроба змінити порядок притягнення до відповідальності за порушення законодавства щодо використання РРО фізичними особами-підприємцями. Окрім зменшення розміру штрафів, даним законопроектом планується дозволити не проводити через РРО операції, здійснені через платіжні термінали банків, відстрочити застосування фінансових санкцій за порушення порядку використання РРО до 1 квітня поточного року, і зменшити розмір штрафу за відсутність РРО до 10 % за умови реєстрації таким суб'єктом господарювання РРО до 1 квітня. В той же час, законопроектом планується встановити державне регулювання цін на автономні та програмні РРО.

Станом на 7 лютого до Верховної Ради України був поданий доопрацьований законопроект. На момент проведення дослідження нової інформації щодо стадій розгляду законопроекту 6561-3 не було.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, використання РРО як засобу для детінізації економіки є неоднозначним інструментом. З одного боку, це дозволяє вивести велику частину операцій з тіні, і, як наслідок, сприяти розвитку економіки. З іншого боку, це великий мінус для створення сприятливого середовища для розвитку малого та середнього бізнесу; фактор, який повністю нівелює позитивні наслідки використання спрощеної системи оподаткування та загрожує суб'єктам господарювання понесенням значних фінансових втрат. Проте, незважаючи на хвилю спротиву з боку підприємців впровадження РРО в Україні відбулось і спровокувало виникнення низки проблем. В першу чергу проблема вибору засобу реєстрації розрахункових операцій: програмного чи автономного. Обрання першого варіанту є швидшим та зручнішим методом фіскалізації, проте не може бути використане всіма суб'єктами через необхідність використання додаткових технічних засобів (комп'ютерів, телефонів, планшетів). З іншого боку, використання автономного РРО вимагає значних витрат часу та фінансових ресурсів, які не завжди є у розпорядженні суб'єктів господарювання.

Не спрощують ситуацію і збої в роботі фіскального серверу податкової служби, які систематично паралізують процес обміну інформацією між суб'єктом господарювання та податковим органом.

Таким чином, проблем пов'язаних із використанням РРО, обліком операцій в них та контролем за цим процесом ще багато, а штрафи за порушення законодавства щодо РРО сягають захмарних розмірів. Надія залишається на прийняття перехідних законів, які дозволять підприємцям адаптуватись до нових умов роботи максимально легко.

Перспективами подальших досліджень є аналіз законодавчих змін у напрямку, охопленому даною статтею, а також визначення результатів впровадження РРО за підсумками кварталу, півріччя, року.

Література

1. Гетьман О. РРО для підприємців – детінізація економіки чи «геноцид» мікробізнесу? // Економічна правда. 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2021/12/13/680601/> (дата звернення 19.02.2022).
2. Кількість зареєстрованих РРО стрімко зростає // Бізнес-Схід. 2022. URL: <https://bizshid.com/news/3371-kilkist-zareiestrovanykh-rro-strimko-zroslo> (дата звернення 21.02.2022).
3. Лучковська С., Присяжнюк М. Окремі особливості правового регулювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання // Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9 (20). С. 120–124. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2020/30.pdf (дата звернення 19.02.2022).
4. Порівняльна характеристика програмного і апаратного РРО. Системи для бізнесу. 2021. URL: <https://sys2biz.com.ua/ru/news/porivnyalna-harakterystyka-programnogo-ta-aparatnogo-rro/> (дата звернення 19.02.2022).
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення адміністрування податків, зборів та інших платежів для державної підтримки малого та середнього бізнесу: Проект Закону України від 01.02.2022 року № 6561-3. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73695 (дата звернення 19.02.2022).
6. Про внесення змін до Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та

- послуг» та інших Законів України щодо детінізації розрахунків у сфері торгівлі та послуг: Закон України від 20.09.2019 року №128-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/128-20#Text> (дата звернення 19.02.2022).
7. Про внесення змін до податкового кодексу України та інших законів України щодо лібералізації застосування реєстраторів розрахункових операцій платниками єдиного податку та скасування механізму компенсації покупцям (споживачам) за скаргами щодо порушення встановленого порядку проведення розрахункових операцій частини суми застосованих штрафних санкцій: Закон України від 10.12.2020 року №1017-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-20#Text> (дата звернення 19.02.2022).
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню корона вірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 17.03.2020 року №533-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-20#Text> (дата звернення 19.02.2022).
9. Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2000 року №1336: Постанова Кабінету Міністрів України №1359 від 23 грудня 2021 року №1359. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-23-serpnya-2000-r-1336-i231221-1359> (дата звернення 19.02.2022).
10. Сисюк С., Білоус М. Економічна сутність розрахункових операцій в системі обліку, аналізу та контролю // Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія», м. Тернопіль, 28 травня 2021 року, Тернопіль, 2021. С. 61–63.

11. Тимошенко О., Карачковська П. Тотальна фіскалізація: наступ на малий бізнес чи боротьба з його тіньовим сектором // Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Полтава, 15-16 квітня 2021 року, Полтава, 2021. С. 98–101.
12. Уникнення оподаткування в Україні: основні джерела втрат державного бюджету. Case Україна. 2020. URL: <https://case-ukraine.com.ua/publications/uniknennya-opodatkuvannya-v-ukrayini-osnovni-dzherela-vtrat-derzhavnogo-byudzhetu/> (дата звернення 19.02.2022).
13. Фатенок-Ткачук А., Пех Ю. Особливості використання РРО у системі фінансового обліку // Економіка та суспільство. 2021. №33. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/885/848> (дата звернення 19.02.2022).

References

1. Ghetjman, O. (2020), RRO dlja pidpryjemciv – detinizacija ekonomiky chy "ghenocyd" mikrobiznesu? [RRO for entrepreneurs - de-shadowing of the economy or "genocide" of "microbusiness"]. *Ekonomichna Pravda* [Economic truth], available at: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2021/12/13/680601/> (Accessed 19 February 2022) [in Ukrainian].
2. Biznes-Skhid (2022), Kiljistik zarejestrovanykh RRO strimko zroslo [The number of registered RROs has grown rapidly], available at: <https://bizshid.com/news/3371-kilkist-zareiestrovanykh-rro-strimko-zroslo> (Accessed 21 February 2022) [in Ukrainian].
3. Luchkovsjka, S., Prysjazhnjuk, M. (2020), Okremi osoblyvosti pravovogho rehuljuvannja finansovoji dijajlnosti sub'ektiv ghospodarjuvannja [Some features of legal regulation of financial activities of economic entities].

- Jurydychnyj naukovyj elektronnyj zhurnal [Legal Scientific Electronic Journal], 9(20), 120-124, available at: http://www.lsej.org.ua/9_2020/30.pdf (Accessed 19 February 2022) [in Ukrainian].
4. Systemy dlja biznesu (2021), Porivnjajlna kharakterystyka programnogho i aparatnogho RRO [Comparative characteristics of software and hardware RRO], available at: <https://sys2biz.com.ua/ru/news/porivnyalna-kharakterystyka-programnogo-ta-aparatnogo-rro/> (Accessed 19 February 2022) [in Ukrainian].
 5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), Draft Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Simplification of Administration of Taxes, Fees and Other Payments for State Support of Small and Medium Business", available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73695 (Accessed 19 February 2022) [in Ukrainian].
 6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine "On amendments to the Law of Ukraine "On the use of registrars of settlement transactions in trade, catering and services" and other Laws of Ukraine on de-shadowing settlements in trade and services", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/128-20#Text> (Accessed 19 February 2022) [in Ukrainian].
 7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine "On amendments to the Tax Code of Ukraine and other laws of Ukraine to liberalize the use of registrars of settlement transactions by single tax payers and abolish the mechanism of compensation to buyers (consumers) for complaints of violation of the established procedure for settlement transactions", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-20#Text> (Accessed 19 February 2022) [in Ukrainian].

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Laws of Ukraine on Support of Tax payers for the Period of Measures to Prevent the Occurrence and Spread of Crown Viral Disease (COVID-19)", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-20#Text> (Accessed 19 February 2022) [in Ukrainian].
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2021), The Resolution of The Cabinet of Ministers of Ukraine: "On Amendments to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 23 August 2000", available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-23-serpnya-2000-r-1336-i231221-1359> (Accessed 19 February 2022) [in Ukrainian].
10. Sysjuk, S., Bilous, M. (2021), Ekonomichna sutnistj rozrakhunkovykh operacij v systemi obliku, analizu ta kontrolju [The economic essence of settlement operations in the system of accounting, analysis and control]. Mizhnarodna naukovo-praktychna Internet-konferencija "Oblik, opodatkuvannja i kontrolj: teorija ta metodologhija" [International scientific-practical Internet-conference "Accounting, taxation and control: theory and methodology"], Ternopilj, Ukraine, pp. 61–63. [in Ukrainian].
11. Tymoshenko, O., Karachkovsjka, P. (2021), Totaljna fiskalizacija: nastupna malyj biznes chy borotjba z jogho tinjovym sektorom [Total fiscalization: the attack on small business or the fight against shadow sector]. Problemy ta perspektyvy rozvytku finansovoji systemy v suchasnykh umovakh: zbirnyk materialiv III Mizhnarodnoji naukovo-praktychnoji internet-konferenciji [Problems and prospects of financial system development in modern conditions: Proceedings of the III International Scientific and Practical Internet Conference], Poltava, Ukraine, pp. 98–101. [in Ukrainian].

12. Case Ukrajina (2020), Unyknennja opodatkuvannja v Ukrajini: osnovni dzherela vtrat derzhavnogho bjudzhetu [Tax avoidance in Ukraine: them a in sources of state budget losses]. Case Ukrajina, available at: <https://case-ukraine.com.ua/publications/uniknennya-opodatkuvannya-v-ukrayini-osnovni-dzherela-vtrat-derzhavnogo-byudzhetu/> (Accessed 19 February 2022) [in Ukrainian].
13. Fatenok-Tkachuk, A., Pekh, Ju. (2021), Osoblyvosti vykorystannja RRO u systemi finansovogho obliku [Features of the use of RRO in the system of financial accounting]. *Ekonomika ta suspiljstvo* [Economy and Society], 33, available at: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/885/848> (Accessed 19 February 2022) [in Ukrainian].